XIV. LEÓ PÁPA ÜZENETE
A SZEGÉNYEK 10. VILÁGNAPJÁRA

(2026. november 15.)

Az Úr a szegények menedéke (vö. Zsolt 14,6)

1. „Az Úr a szegények menedéke” (vö. Zsolt 14,6). A zsoltáros szavai kijelölik azt az utat, amelyet a szegények tizedik világnapjának ünneplésére készülve be kell járnunk. Ismét vissza kell térnünk Isten igéjéhez, hogy felismerjük, milyen jelentős helyet foglalnak el a szegények az Egyház életében. A zsoltár e kijelentése a keresztény élet mércéjévé válik, mert feltárja Isten arcát, és rámutat az emberi szegénység valóságára. Egy különösen drámai történelmi időszakban, Jeruzsálem templomának lerombolásakor a nép úgy érezte, hogy megfosztották Isten jelenlététől, és korábban sosem tapasztalt anyagi és erkölcsi nyomorúságot élt át.

Ez az ige minden nemzedék számára megőrzi időszerűségét. Már a kezdetén rámutat arra az ellentmondásra, amelybe még napjainkban is oly gyakran beleesünk. Az első megállapítása ugyanis ez: „Az esztelen ezt mondja szívében: »Nincs Isten!« Megromlottak – szörnyűség, amit művelnek, senki sincs, aki még a jót tenné” (Zsolt 14,1). E szavak rávilágítanak arra az ellentétre, amely a bölcsen élők és azok között feszül, akik úgy élnek, mintha nem volna fölöttük semmi és senki. Szomorúan tapasztaljuk, hogy napjainkban is széles körben elterjedt az arcátlan korrupcióból fakadó társadalmi igazságtalanság, mely éppoly elítélendő, mint amennyire kirekesztő. A mindennapi életből eltűnő transzcendencia iránti érzék már nem annyira Isten létezésének elméleti tagadásában mutatkozik meg, hanem inkább abban válik nyilvánvalóvá, hogy nem veszik figyelembe Isten jóságát és irgalmasságát az egyéni és társadalmi igazságosság építésében.

Ennek következményeit elsősorban a szegények szenvedik el, akiknek száma nem véletlenül növekszik sok társadalomban. Isten hiánya azt eredményezi, hogy az emberek már nem egymás mellett állnak a kölcsönös tisztelet jegyében, hanem egymás fölé emelkednek az uralkodás és az elnyomás szándékával. Így a jogtiprás és a kirekesztés szent értékeket semmibe vevő logikája jut érvényre, amely peremre szorítja és megalázza az embereket. Nemcsak egyes emberek, hanem egész népek is ebben a helyzetben vannak. A zsoltár szavai ma is teljes igazságukban hangzanak fel: „Emésztik népemet, mint ahogy a kenyeret eszik” (Zsolt 14,4).

2. A szegények igazságosságért kiáltó hangját ma számtalan, egyre kifinomultabb módszer próbálja elfojtani, míg végül szinte teljesen elnyomják minden arra irányuló törekvésüket, hogy hallassák követeléseiket. A digitális környezet tovább erősíti a velük szembeni előítéleteket, és még áthatolhatatlanabbá teszi az ügyeiket körülvevő közöny falát. A szegénynek végül nem marad más, mint hogy Istenhez kiáltson (vö. Zsolt 34,7), és elé tárja panaszát, abban a bizonyosságban, hogy Isten meghallgatja őt, mert hűséges és irgalomban gazdag. Az elnyomottak, a megalázottak és a védtelenek ma is egyre inkább

megerősödnek abban a bizonyosságban, hogy bizalommal és reménnyel telve Istenre kell hagyatkozniuk. Ebben a teljes önátadásban újra kivirágzik emberi méltóságuk tudata, felismerik azokat a testvéreket, akikkel együtt álmaikat megvalósíthatják, és a remény csendesen valósággá válik. Istenben menedéket találni annyit jelent, mint rátalálni arra az igazi és biztos oltalomra, amelyet a hatalmasok nem tudnak megadni, sőt gyakran inkább megtagadnak.

A szegény azonban másoknál jobban képes felismerni azt, ami lényeges, mert abból él, ami az életben igazán lényeges. Mindenkinél hasonlóbb Krisztushoz: akkor is Istenben találja meg menedékét, amikor a körülmények mintha ennek ellenkezőjét bizonyítanák, és reménykedik Isten igazságosságában, mely nem késlekedik megnyilvánulni. Az elhagyatottság és a magány éjszakájában a szegény „a Fölséges védelmében lakik" (vö. Zsolt 91,1). Akiket gyötrelem sújt, akik igazságtalanságot és sértéseket szenvednek el, akik fájdalomban és szenvedésben élnek, akik magányosak és elveszítették életük értelmét, azok vigasztalást és életükhöz új értelmet találhatnak az Úrnál.

3. Az, hogy Isten menedék, nem csupán ígéret, hanem Jézus Krisztus személyében valósággá válik. Fia megtestesülése által Isten közöttünk lakik, és kézzelfoghatóvá, láthatóvá teszi a remélt menedéket. Jézus Krisztus valóban Isten menedéke a szegények számára. Az Atya iránti engedelmességében leszáll a legmélyebb pontra, oda, ahol a legutolsók vannak. Mindenkihez odafordul, és mindenkinek biztos menedéket kínál: „Gyertek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok, s akik terhet hordoztok – én megkönnyítlek titeket" (Mt 11,28). Jézusban Isten nemcsak oltalmazza az embert, hanem egészen a kereszthalálig osztozik az emberi szegénységben.

Korunk szegényei azok, akiket elfelejtettek és a társadalom peremére szorítottak: nemcsak a kenyerüktől, hanem a szavuktól és az arcuktól is fosztották meg őket. Bárcsak találkozhatnának Isten Fiával, aki mindenkihez közel lép, és senkiről sem feledkezik meg! Bárcsak mindenekelőtt azokban találkozhatnának vele, akik kereszténynek vallják magukat! Az Egyházban, mely Krisztus teste, maga Jézus kínál kenyeret és barátságot, ő gyújt világosságot és csillantja fel a reményt, ő szólít néven minden embert, és ő adja vissza mindenki méltóságát. A názáreti Jézus Isten ajándéka a szegényeknek. Benne minden ígéret beteljesedik. Azok számára, akiknek nincs otthonuk, munkájuk, lehetőségük a tanulásra, élelmük vagy egészségük, új út nyílik meg: a megosztás útja mint Isten országának kifejeződése (vö. Mt 5,3). Azok megszállottságával szemben, akik csak saját vagyonuk gyarapításával foglalkoznak, ott áll Isten rendíthetetlen kitartása: ő hús-vér emberek tanúságtételén keresztül kitárja szívét, és szeretetébe fogad mindenkit.

4. Krisztusban tehát mi is arra kaptunk meghívást, hogy szegénnyé váljunk, és menedékké legyünk a szegények számára. A keresztény közösség nem maradhat közömbös azon sok ember iránt, akik ma az ajtó előtt állnak, és láthatatlanok maradnak azok számára, akik saját falaik közé zárkóznak. Az Egyház természeténél fogva arra hivatott, hogy szegény legyen, és menedéket nyújtson a szegényeknek. Ne feledjük Szent Ágoston magyarázatát, melyet a gazdag emberről és a szegény Lázárról szóló példabeszédhez fűzött: „Az evangélium a gazdag nevét elhallgatta, a szegény nevét viszont közölte velünk. A gazdag nevét az emberek szája hirdette, de Isten elhallgatta; a szegény nevét az emberek nem emlegették, de Isten kinyilatkoztatta nekünk. […] Te melyiket választanád? Szegény lennél inkább, mint Lázár, vagy gazdag, mint a másik? Ne hagyd magad megtéveszteni! Figyeld meg, mi lett a végük, és lásd meg a rossz választást!" (*Harmincharmadik/A. beszéd*, 4).

Amint a *Dilexi te* apostoli buzdításban is emlékeztettem: „Isten előnyben részesíti a szegényeket: mindenekelőtt nekik szól az Úr reményt és szabadulást hirdető szava, és ezért még a szegénység vagy a gyengeség állapotában sem szabad elhagyatottnak éreznie

magát senkinek. Az Egyháznak pedig, ha Krisztus Egyháza akar lenni, a boldogmondások Egyházának kell lennie, amely helyet ad a kicsinyeknek, és szegényen jár együtt a szegényekkel; olyan helynek, ahol kiváltságos helyük van a szegényeknek" (21. pont).

Van néhány kérdés, amelyet a szegények idei, tizedik világnapján mindenképp fel kell tennünk magunknak – az elménkben és a szívünkben: Jelei vagyunk-e annak az Istennek, aki a szegények menedéke? Tudatában vagyunk-e saját szegénységünknek, és előnyben részesítjük-e azt az igazságtalan gazdagsággal szemben? Eljutunk-e oda, ahol a szegények élnek, és tudunk-e osztozni kirekesztettségük tapasztalatában? Meghallgatjuk-e gondolataikat, és osztozunk-e reményeikben? Nevükön szólítjuk-e őket Isten gyöngédségével? Szeretetünk felébreszti-e és táplálja-e bennük az igazságosság és a felemelkedés utáni vágyat? Ezek és még sok más kérdés komoly lelkiismeret-vizsgálatra kötelez bennünket, hogy felismerjük, mennyiben kell még átalakulnunk a szegények javára és felszabadításuk érdekében. Akkor majd meglátjuk, hogy a szegények maguk is menedékké válnak mások számára. A szegénység megtapasztalása különösen fogékonnyá tesz a megújult szolidaritásra a kihívásokkal való szembenézéshez.

Krisztus szeretete ugyanis részesít bennünket Isten szeretetéletében. Ezért a keresztények arra kaptak meghívást, hogy ne csupán menedéket keressenek Istenben, hanem Istenben maguk is menedékké váljanak mások számára, anélkül hogy „különbséget tennének aközött, aki segít, és aközött, akit segítenek, aközött, aki adni látszik, és aközött, aki kapni látszik, aközött, aki szegénynek tűnik, és aközött, aki úgy érzi, feláldozza az idejét, rendelkezésre bocsátja képességeit, segítséget nyújt. Mi az Úr Egyháza vagyunk, a szegények Egyháza, akik mindannyian értékesek, mindannyian alanyok, mindannyian Isten egyedülálló szavát hordozzák. Mindenki ajándék a többiek számára" (*Homília*, 2025. augusztus 17.).

5. Assisi Szent Ferenc halálának nyolcszázadik évfordulója arra indít bennünket, hogy felidézzük: amikor zarándokként Rómába érkezett Szent Péter apostol sírjához, mély együttérzés fogta el a koldusok iránt. Hogy megértse és személyesen is megtapasztalja szenvedésüket, levetette ruháját, s elcserélte egyikük rongyos öltözetére, majd leült alamizsnát kérni, és egész napját örömteli lélekkel a szegények között töltötte (vö. *A három társ legendája*, III, 10, Ferences Források 4., Agapé, Újvidék – Szeged – Csíksomlyó, 1995, 21–22). Tanúságot akarunk tenni arról, hogy ma is lehetséges ugyanazt az örömet megtapasztalni: belehelyezkedni a szegények helyzeténe, meghallgatni őket, ahelyett hogy csupán beszélnénk róluk. Aki Istenben talál menedéket, szabad arra, hogy prófétai döntéseket hozzon, amelyek tanúsítják: mindent újra lehet gondolni alulról, alázattal és testvériesen – mert egyedül az alázat és a testvériség képes gyógyírt hozni a hatalmaskodás által megsebzett világnak.

Bízom abban, hogy a szegények idei, tizedik világnapja jelentős állomás lehet annak újrafelfedezésében, hogy sok testvérünk Istenben keres menedéket, és arra vágyik, hogy közösségeinkben otthonra találjon. Maradjunk mindig engedelmesek Isten szavának, mely szívünk megtérésére hív bennünket! Járjon közben értünk Szűz Mária, aki Fia megfeszített testében Isten szeretetét szemlélte – azt a szeretetet, amely az éhezőket javakkal tölti el, a gazdagokat viszont üres kézzel küldi el (vö. Lk 1,53).

Kelt a Vatikánban, 2026. június 13-án, Páduai Szent Antal emléknapján.

XIV. Leó pápa